

HAYAT SENDE DERNEĞİ



**Bakım Evlerinde Kalan Çocukların Gözüyle
Çocuk Koruma Sisteminin Değerlendirilmesi Çalıştayı
Sonuç Raporu**

Ankara-2017

1. Önsöz

Ülkemizde Çocuk Koruma Sistemi içinde yuva, yurt, çocuk evi, sevgi evi, çocuk destek merkezi gibi personel eliyle bakım sağlanan modellerde 13 binden fazla çocuk kalmakta. Aile temelli bakım modellerinden olan koruyucu ailelikte ise 5 binden fazla çocuk hayata hazırlanmakta.

Çocuk Koruma Sisteminde yer alan çocuk ve gençlerin en önemli sorunlarından biri seslerini karar alıcılara etkili bir şekilde duyuramamaktır. Çocuk ve gençler kültürümüzde ve toplumumuzda aktif özneler olarak algılanmak yerine edilgen nesnelere olarak görülür.

Hayat Sende olarak koruma altında yetişen çocuk ve gençleri aktif özneler olarak, günlük dilde sıkça kullanılan sadece geleceğimizin teminatı değil, bugünün de paydaşları olarak görüyoruz. Koruma altındaki çocuk ve gençlere seslerini vermek ise, bu algılayışımızı harekete geçirmek için kullandığımız en önemli yöntem.

Kurulduğumuz günden bu yana korumadan ayrılan bireylerin seslerini etkili bir şekilde duyurmak için birçok çalışma gerçekleştirdik. Bu yıl ise, Çocuklarla Güçlüyüz hibe programının finansal katkısı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Ankara İl Müdürlüğü'nün yapıcı desteğiyle; Türkiye'de ilk defa Çocuk Koruma Sisteminde yer alan çocukların gözüyle, aldıkları hizmeti değerlendirdikleri, bir çalıştay gerçekleştirdik. Çalıştayı sonuçları ise yıllardır bu alanda çalışmamıza rağmen, bizleri bile şaşırtacak birçok sürprizi ortaya çıkardı. Çocukların gündemi bizlerden oldukça farklı. "Gönüllüler sıkça değişiyor. Bu bizi rahatsız ediyor." veya "Bakanlığın birçok etkinliğinde sadece pasif dinleyici olarak katılıyoruz. Halbuki biz aktif olduğumuz etkinlikleri istiyoruz." gibi kamuoyunun da dikkatini çekecek birçok sonuç çocuklarca dile getirildi.

Bu ve benzeri birçok sorunu çocukların gözüyle çözmeye çalıştığımız bu çalıştayı ülkemizde Çocuk Koruma Sistemi içinde yer alan tüm çocuk ve gençlerin hayatına olumlu etkide bulunmasını temenni ediyoruz. Çalıştay süresince desteğini esirgemeyen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Ankara İl Müdürlüğü yetkililerine ve salonlarını ücretsiz kullandıran Ted Üniversitesine teşekkürü bir borç biliyoruz. Çalıştayda emeği geçen, yüreği daha iyi bir toplum için atan tüm gönüllülerimize ise ne kadar teşekkür etsek azdır.

Son bir teşekkür de bizleri her zaman destekleyen başışçılarımıza. Çıktığımız bu uzun yolda bizleri yalnız bırakmadıkları, bize hep inandıkları için ne kadar teşekkür etsek az.

Çalıştayı ülkemizin sosyal kalkınmasına faydalar getirmesini diliyor, 21. yüzyılın çok sesliliğine koruma altındaki çocukların seslerini katmak için çalışmaya bize inananlarla birlikte devam edeceğimize söz veriyoruz.

Hayat, ona inananlarda. Hayat Sizde, Hayat Sende!

Bayram TUNÇBİLEK

Yönetim Kurulu Başkanı

2. Kısaltmalar

- STÖ - Sivil Toplum Örgütü
- ASPB - Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- ÇHGM - Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

3. Çalıştayı Düzenleyenler

2.1. Hayat Sende Gençlik Akademisi Derneği

Hayat Sende Derneği (Hayat Sende), 2007 yılında devlet koruması altında yetişen bir grup idealist genç tarafından kurulmuş olup, devlet korumasında yetişen çocuk ve gençlerin temel yaşam becerilerini kazanmış şekilde, ayrımcılığa uğramadan hayata atılması vizyonu ile çalışmalar gerçekleştirmektedir. Hayat Sende, Sabancı Vakfı tarafından 2012 ve 2014 yıllarında "Fark Yaratan" seçilmiş, Bilgi Genç Sosyal Girişimci Ödülü'nü almış, dünyanın en büyük sosyal girişimcilik ağı Ashoka Vakfı tarafından 2015 yılında desteklenmeye değer bulunmuş, Ulusal Gençlik Parlamentosu tarafından 2014 yılında Yılın Sivil Toplum Örgütü seçilmiş, Asia21 Girişimi tarafından 2016 yılında Asya'nın en etkili 24 örgütünden biri olarak desteklenmeye değer bulunmuştur.

Hayat Sende, koruma altındaki çocukların hayatlarına yenilikçi çözümler getirmek vizyonu ile birçok ulusal ve uluslararası platformların içinde yer almaktadır.

Hayat Sende'nin içinde bulunduğu ulusal ağlar aşağıdaki gibidir.

- Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek İçin Ortaklık Ağı
- Çocuk ve Haklarını Koruma Platformu
- Denge ve Denetleme Ağı
- Türkiye Küçük Millet Meclisi
- Ulusal Gençlik Parlamentosu
- Ulusal Gönüllülük Komitesi
- Uçan Süpürge Çocuk Gelinler Platformu
- Şebeke: Gençliğin Katılımı Projesi
- Sosyal Girişimci Genç Liderler Akademisi

Hayat Sende'nin içinde bulunduğu uluslararası ağlar aşağıdaki gibidir.

- Family for Every Child
- Ashoka Vakfı Sosyal Girişimciler Ağı
- UNICEF Çocuğa Karşı Şiddetin Önlenmesi Ortaklık Ağı

2.2. Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek İçin Ortaklık Ağı

Sivil toplumun çocuğa karşı şiddeti önlemeye yönelik izleme rolünü güçlendirmek amacıyla kurulan iş birliği "Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek İçin Ortaklık Ağı" olarak adlandırılmıştır.

2.2.1 Ortaklık Ağı'nın amacı

Türkiye'de çocukların yararına faaliyet gösteren, ulusal veya yerel sivil toplum örgütleri (STÖ), üniversiteler ve meslek örgütlerinin çocuğa karşı şiddeti önlemeye yönelik hak temelli izleme ve savunu çalışmalarını kolaylaştırmak ve desteklemektir.

Ortaklık Ağı; çocuklara karşı şiddeti önlemede sivil toplumun izleme ve savunma rolünü güçlendirmek üzere çalışır. Ağ çalışmalarında; çocukların haklarını yasal garanti altına alan, başta Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme olmak üzere, ulusal ve uluslararası yasaları temel alır ve çalışmalarına yön verir.

Ortaklık Ağının faaliyetleri; bilginin ve eğitimin çocuk haklarını gerçekleştirmede güçlü bir araç olduğu inancına dayalı olarak planlanır. Bu nedenle bilginin en yaygın şekilde dağıtımını ve ulaşılabilir olmasını sağlayıcı çalışmalar yapılır. Ağ; yerel STÖ'ler ile ulusal ve uluslararası STÖ'leri birbirine yaklaştırarak, yeni bilgi teknolojileri aracılığı ile bilgi dağılımını kolaylaştırarak, yönlendirme ve destek mekanizmaları kurarak STÖ'leri güçlendirir.

2.2.2. Ortaklığın Hedefleri

- Türkiye'de çocuğa yönelik farklı şiddet türlerini görünür kılmak,
- Sivil toplumun çocuğa karşı şiddeti izleme rolünü güçlendirmek üzere strateji ve yöntem geliştirmek ve uygulamak,
- Çocuğun şiddet yoluyla uğradığı hak ihlalleri konusunda veri toplama ve değerlendirme yoluyla savunma faaliyeti yapmak,
- Kamu kurum ve kuruluşlarının bu konudaki politika, hizmet ve sorumluluklarını çocuk yararına değiştirme konusunda baskı grubu oluşturmak,
- Çocuklarla veya çocuklar için çalışan sivil toplum kuruluşu, meslek örgütleri arasında etkin ortaklık kurmak ve bu konuda farkındalık yaratmak,
- Bu ortaklığın sürdürülebilir kılınmasını sağlamak.

4. Çalışmaya Katılım Sağlayanlar

Çocukların Gözünden Çocuk Koruma Sisteminin Değerlendirilmesi Çalıştayına Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Ankara İl Müdürlüğü bünyesindeki haklarında koruma kararı bulunan 21 çocuk katılım göstermiştir.

5. Çalıştay Koordinasyon Ekibi

Adı Soyadı	Görevi
Ahmet Yasin GÜRSOY	Koordinatör
Bayram TUNÇBİLEK	Moderatör
Elif Bilge YURTSEVER	Kolaylaştırıcı
Elif Beyza YURTSEVER	Kolaylaştırıcı
Alçay Hivin BİNGÖL	Kolaylaştırıcı
Ayşe Şeyma TURGUT	Kolaylaştırıcı
Azime AKKAYA	Kolaylaştırıcı
Barış GÜLCAN	İletişim Sorumlusu
Uğur ÖZDAĞ	Raportör

6. Bakım Evlerinde Kalan Çocukların Gözüyle Çocuk Koruma Sisteminin Değerlendirilmesi Çalıştayı

5.1. Yöntem

Bakım Evlerinde Kalan Çocukların Gözüyle Çocuk Koruma Sisteminin Değerlendirilmesi Çalıştayı, Hayat Sende Derneği'nin 2016-2018 Stratejik Planı'nda belirtilen "*Çarpan Etkisi Yüksek Çalıştaylar Vasıtasıyla Devlet Korumasında Kalan Çocuk ve Gençlerin Sorunları Hakkında Farkındalık Oluşturmak*" amacı doğrultusunda hazırlanmış ve 2017 yılı Çalışma Programı dahilinde yapılması planlanmıştır. Çalıştay için Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek İçin Ortaklık Ağı tarafından "Çocuklarla Güçlüyüz" proje teklif çağrısı kapsamında finansal destek sağlanmıştır.

Çalıştaya çocukların katılım sağlaması için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Ankara İl Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. Çalıştayı düzenlendiği mekana çalıştay görevlileri ve çocuklar dışında kimse alınmamıştır.

Çalıştaya çocukların katılım sağlayabilmesi için çalıştay cumartesi günü düzenlenmiştir. Çalıştay mekanı olarak ise yaygın eğitim, grup, hareketlendirici ve atölye çalışmalarına uygun olan TED Üniversitesi "İstasyon" seçilmiştir. Bahse konu alan, TED Üniversitesi tarafından ücretsiz olarak tahsis edilmiştir.

Çalıştayı, klasik bir sempozyum ya da panel şeklinde olması yerine tüm çocukların fikirlerini özgürce ifade edebileceği, katılımcılığın, paylaşımın, sinerjinin ve ağ ilişkilerinin ön planda tutulduğu bir biçimde yapılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, ilk önce katılımcılar birbirlerini tanımaları adına "Tanışma Oyunu" oynanmıştır. Bunun ardından Hayat Sende Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Bayram TUNÇBİLEK derneği tanıtmış ve program akışını sunmuştur. Bilgilendirme sonrası katılımcılar gruplara ayrılarak, katılımcı çocukların değiştirmek istedikleri sorunları kolaylaştırıcılar eşliğinde iki saatlik bir oturumda ele almaları istenmiştir. Öğle yemeği öncesi katılımcılar iki gruba ayrılması istenmiş, birer cümle verilerek cümlenin devamının tiyatro şeklinde canlandırılması istenmiştir.

Öğle yemeği arasında kolaylaştırıcılar tarafından katılımcılar değiştirmek istedikleri sorunlar gruplandırılmış, gruplandırma sonucunda ortaya çıkan dört ana sorunun yazıldığı fon kartonları oluşturulmuştur. Öğle yemeğinin ardından gruplandırılan katılımcılara sorunların çözümü için iki saatlik süre verilmiştir. Daha sonra her grup onar dakika boyunca sorunlara getirdikleri çözüm önerilerini sunmuş ve diğer katılımcılarının katkıları dinlenmiştir. Katılımcıların daha rahat ve üst-ast ilişkisinin bulunmadığı bir ortamda kendilerini ifade edebilmeleri için kurumdan gelen görevlilerin çalıştayı yapıldığı alanda yer almamaları doğrultusunda kurum çalışanları bilgilendirilmiş ve söz konusu çalışanlar bu talebi yerinde bularak salona girmemiştir.

Çalıştayı son bölümünde, "Ne Umuyordum?", "Ne Buldum?" ve "Dilek ve Öneriler" değerlendirmesinin tüm katılımcılar tarafından tamamlanması sağlanmıştır.

5.2. Mevcut Durum

Ülkemizde çocuk koruma sistemindeki yuva ve yurt bakım modelinden aile temelli hizmet modellerine yöneliş, 2005 yılından itibaren gerçekleşmeye başlamıştır. Çocuk yuvası ve yetiştirme yurdu olarak bilinen kışla tipi bakım modelleri, yerini çocuk evi ve sevgi evlerine terk etmeye başlamıştır. Ayrıca Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın

eşi Sayın Emine Erdoğan'ın himayesinde 2012 yılından beri koruyucu ailelik hızla yaygınlaştırılmaktadır. 2012 yılında ülkemizde korunmaya ihtiyacı olan çocukların yalnızca yüzde 10'u koruyucu ailedeyken, bugün ülkemizde koruma altındaki 18 binden fazla çocuğun yüzde 30'u koruyucu aile modelinden yararlanarak hayata atılmaktadır.

Evlat edinme sayıları da son yıllarda yıllık ortalama 300 seviyesinden 700'e çıkmıştır. Kurumlar da oldukça hızlı bir dönüşüm geçirmiş ve aileye dönüş projeleriyle binlerce çocuk, verilen maddi desteklerle biyolojik ailesinin yanına döndürülmüş- tür. Çocuğun yoksulluk nedeniyle yuvalara alınması neredeyse sıfırlanmıştır.

Geldiğimiz noktada Çocuk Koruma Sistemine ilişkin güncel istatistikler aşağıdaki gibidir:

Konu	Çocuk Sayıları
Kuruluş Bakımı Altında Bulunan	13.319
Koruma Altına Alınmadan Aile Yanında Destek Verilen	84.872
Aileye Döndürülen Çocuk	11.227
Evlat Edindirilen	15.007
Koruyucu Aile Yanında Bakımı Sağlanan	5.004
Koruyucu Aile Sayısı	4.115
Özel Kreş ve Gündüz Bakım Evlerinde Ücretsiz Bakılan	2.237

* Koruma Altındaki Çocukların 2016/Aralık İstatistikleri

5.3.

Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerileri

5.3.1. Personelden Kaynaklanan Sorunlar

Sorun 1: Kurum personeli koruma altındaki çocuk ve gençleri doğrudan muhatap olarak görmemektedir.

Çözüm 1: Kurumda çalışacak personel çocuk ve genç eğitimi konusunda uzman kişilerden seçilmelidir.

Sorun 2: Denetimler yetersiz kalmakta, yaşanan olumsuz olayların üstleri örtülerek personel göreve devam ettirilmektedir.

Çözüm 2: Kuruma yapılacak habersiz denetimlerle hem fiziki şartlar hem de personelin davranışları değerlendirilmelidir. Yapılacak değerlendirme sonucu yaşanan olumsuz olaylar göz ardı edilmeden gerekli idari işlemlerin yapılması sağlanmalıdır.

Sorun 3: Yetkililer vaatlerini yerine getirmemekte, yeterli bilgilendirme yapmamaktadır.

Çözüm 3: Personelin açık ve net bir şekilde gerçeği söylemesi, gerekli bilgilendirmeyi zamanında ve doğru bir şekilde yapması sağlanmalıdır.

Sorun 4: Alanda çalışan personel mezun olduktan hemen sonra yetersiz deneyim ile göreve başlamaktadır.

Çözüm 4: Personelin deneyim kazanması açısından kurumda stajyer gibi çeşitli görevlerde belirli bir süre çalışmaları sağlanmalıdır.

Sorun 5: Bakım elemanlarının çocuklara ve gençlere uyguladığı fiziksel ve ruhsal şiddetin yanı sıra, kurum personelinin yanlış tutum ve davranışları mevcuttur.

Çözüm 5: Bağımsız kişi ve kurumlarca denetimlerin yapılması, var olan personelin denetimlerin sıklaştırılması; eğer sorun personel yetersizliğinden kaynaklanıyorsa personel sayısının artırılması gerekmektedir.

Sorun 6: Koruma altındaki çocuk ve gençler birbirlerine ruhsal ve fiziksel şiddet uygulamaktadır. Gruplar arasındaki yaş farkı, akran zorbalığına neden olmaktadır.

Çözüm 6: Bakım evlerine yerleştirilme sürecinde çocukların fiziksel gelişimi ve yaş gruplarının yakınlığı dikkate alınmalıdır. Ayrıca, akran zorbalığı hakkında çocuklara düzenli olarak eğitimler verilmelidir.

Sorun 7: Bir kişi ya da grubun kural dışı eylemlerinin sonucunda verilen cezalar bütün çocuk ve gençlere genellenerek uygulanmaktadır.

Çözüm 7: Olaylara ön yargıdan uzak bir şekilde yaklaşıp; tüm çocukların olay ile ilgili olarak fikirlerinin alınması, objektif değerlendirme yapılması, olayın cezalandırma noktasına gelmeden önleyici tedbirlerle çözüme kavuşturulması sağlanmalıdır.

Sorun 8: Kurumdaki bakıcı anneler sürekli değiştirilmektedir.

Çözüm 8: Bakıcı annelerin sürekli değiştirilmesi hem çocuklarda hem de bakıcı annelerde uyum sıkıntısına sebep olmaktadır. Bunun önlenmesi için bakıcı annelerin gerek duyulmadıkça değiştirilmemesi, çocuk ve bakıcı anne arasındaki bağın sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi açısından gereklidir.

Sorun 9: Çocuk Destek Merkezlerindeki personel tarafından olumsuz davranışlar sergilenmektedir.

Çözüm 9: Çocuk Destek Merkezlerinde kalan çocuk ve gençler özel ilgiye ihtiyaç duydukları için bakıcı personelin hem sağlık hem de çocuk psikolojisi alanında uzmanlaşmış olması gerekmekte, sabırlı ve anlayışlı olması beklenmektedir. Ayrıca, bu merkezlerde çalışan personelin oldukça zor bir grupta çalıştığı dikkate alınarak, görevlendirilen personele ek ödeme yapılması ve gerekli psiko-sosyal destek ile eğitimlerin verilmesi sağlanmalıdır.

Sorun 10: Meslek seçimi konusunda doğru yönlendirme yapılmamaktadır.

Çözüm 10: Çocuklara bakıcı anneler ve uzmanlar tarafından geleceğe yönelik meslek edinme ve eğitim konusunda detaylı bilgilendirme yapılması, hayata hazırlanmaları konusunda destek verilmesi gerekmektedir. Ayrıca, çocukların farklı kurum ve kuruluşları tanıması, üniversitelere ziyaret gerçekleştirmesi gibi uygulamaların artırılması sağlanmalıdır.

Sorun 11: Güvenlik görevlilerinin girişlerde üst arama yöntemi zaman zaman sıkıntı yaratmaktadır.

Çözüm 11: Kuruma girişlerde güvenlik tedbirleri gerekçesiyle üst aranması normal bir durumdur. Fakat bu olayın görevliler tarafından sabote edilmemesi ve rahatsız edecek temaslardan kaçınılması gerekmektedir.

Sorun 12: Ailelerin çocuklarıyla görüşme saatleri personelin inisiyatifine bağlıdır.

Çözüm 12: Çocukların psikolojisi için aileleri ile iletişim halinde büyümeleri daha iyi olacağından, aile görüşmeleri çocuğun aleyhine bir durum söz konusu olmadığı müddetçe

engellenmemeli, görüşme saatleri ilgili kurumdaki personelin inisiyatifiyle değil genele uygulanacak bir yönetmelik ile sabitleştirilmelidir.

Sorun 13: Sevgi evlerinde yaklaşık 11 çocuk ile 1 bakım elemanının ilgilenmesi sıkıntı yaratmakta olup, çocuklara oranla personel sayısı yetersiz kalmaktadır.

Çözüm 13: Bakım elemanlarının daha verimli olmasını sağlamak ve ortaya çıkacak sorunları en aza indirmek amacıyla bakım elemanlarının sayısı artırılmalıdır.

Sorun 14: Grup sorumluları çocukların ihtiyaçlarını ve sorunlarını etkili ve çözüm odaklı bir şekilde dinlememektedir.

Çözüm 14: Çocukların sorunlarının çözülmesi amacıyla Bakanlığa bağlı olarak çalışan sosyal hizmet uzmanları ve psikologlar tarafından bakım elemanlarına sorun çözme, baş etme gibi eğitim ve süpervizyon verilmelidir.

5.3.2. Kurum İş Süreçlerinden Kaynaklanan Sorunlar

Sorun 15: Sabah okula gitsin veya gitmesin her çocuk aynı saatte uyandırılmaktadır.

Çözüm 15: Çocuklar her gün sabah saat 8'de uyandırılmakta, bakıcı anneler okula giden ve gitmeyen çocuklar arasında bir esneklik göstermemekte, bu durum okula gitmeyen çocuklarda rahatsızlık yaratmaktadır. Bu konuda, eğitim hayatına devam etmeyen ya da açıktan okuyan çocuklara uyanış saati konusunda esneklik tanınmalı, birkaç saat daha fazla uyumalarına müsaade edilmelidir.

Sorun 16: Çocukların günlük telefon kullanım süresi çok azdır.

Çözüm 16: Çocuklar telefonlarını sabah 9'da almakta, gece 23'te teslim etmektedir. Ancak bu saatler kurumdan kuruma değişiklik göstermekte, bazı grup evlerindeki çocukların telefonu hiç alınmazken bazılarında ise telefonları çocuklara tüm gün boyunca verilmemektedir. Dolayısıyla telefon kullanma kuralları ile ilgili kurumlar ve evler arasında birlik sağlanmalı, ciddi bir ihtiyaç duyulduğu takdirde çocuklara telefon kullanma konusunda esneklik tanınmalıdır.

Sorun 17: Çocuklar kurum içinde olsalar dahi evlere erken bir saatte çağrılmaktadır.

Çözüm 17: Villa tipi evlerde hizmet alan çocuklar sitenin bahçesinde bile olsalar erken bir saatte evlere çağrılmaktadır. Çocukların bahçede kendi grubundaki çocuklarla ve diğer evdeki çocuklarla daha fazla zaman geçirebilmeleri adına saat 21.30'a kadar site içinde durmalarına müsaade edilmelidir.

Sorun 18: Çocuk evlerinde internetin olmaması ödev yapma ve ders çalışma olanaklarını sınırlandırmakta, çocukları ödev yapmak ve oyun oynamak amacıyla internet kafelere gitmek zorunda bırakmakta ve çocukların ders başarısını olumsuz yönde etkilemektedir.

Çözüm 18: Çocukların daha sağlıklı ve denetimli ortamlarda sosyalleşmeleri ve okul başarılarının artması amacıyla çocuk evlerinde internete erişim sağlanmalıdır.

Sorun 19: Psiko-sosyal desteğe daha fazla ihtiyaç duyan ve davranış bozukluğu olan çocuklar, diğer çocukları olumsuz yönde etkilemektedir.

Çözüm 19: Tedaviye ve psikolojik desteğe ihtiyacı olan çocukların kurum bakımına alınmadan önce rehabilitasyon hizmetinden yararlandırılması ve sağaltım sürecinin ardından evlere yerleştirilmesi sağlanmalıdır.

Sorun 20: Çocukların yazdığı dilekçelere ilgili personel tarafından uzun süre geçtikten sonra cevap verilmektedir.

Çözüm 20: Gerekirse daha fazla personel çalıştırılması suretiyle dilekçelerin incelenmesi ve işlemlerin yapılması süreci hızlandırılmalıdır. Çocukların dilekçelerine verilecek cevapların süresi konusunda iş süreci ve standardizasyonun ÇHGM tarafından sağlanması yerinde olacaktır.

Sorun 21: Kurum dışında çocukları eğlendirmek ve eğitmek amacıyla yapılan etkinlikler çocukların yaş ve zeka gelişimi ile fizyolojik/biyolojik gelişim düzeylerine uygun değildir.

Çözüm 21: Çocuklara sürekli 'dinleyici' pozisyonunda, 'eğitim alması gereken kişi' gözüyle bakılan aktivitelerin sunulmaması, çocukların yaşlarına uygun seviyede etkinliklere katılabilmeleri, çocukların seslerinin karar verici ve fikir savunucu olabilecekleri faaliyetlere dahil edilmeleriyle ilgili noktalara duyurulması sağlanmalıdır.

Sorun 22: Grup evine geçebilmeleri için derslerinin iyi olması koşulu çocuklara ön şart olarak sunulmaktadır. Bu durum dersleri iyi olsun veya olmasın çocukların sistemden ve fırsatlardan eşit şartlarda yararlanmasını önlemektedir.

Çözüm 22: Çocukların ödül mekanizmalarından bu sürecin çıkarılması, çocuğun esenliği için uygun modellerde yetişmesinin sağlanması uygun olacaktır.

5.3.3. Eğitim, Sağlık ve Toplumsal Çevreden Kaynaklanan Sorunlar

Sorun 23: Kurum bakımındaki çocuklar eğitim ortamında gerek akranları tarafından gerekse velilerce etiketlenmeye maruz kalmaktadırlar.

Çözüm 23: Eğitim ortamında yaşanan bu sorunlarla baş etmede öğretmenler çok önemli kişilerdir. Öğretmenlerin; sınıfında devlet korumasında yetişen bir çocuk olup olmadığı bilgisine sahip olması, devlet korumasında ise hangi bakım modelinden faydalandığını bilmesi (yurt, yuva, çocuk evi, sevgi evleri sitesi, koruyucu aile), çocuğun yaşadığı kurumu görmesi; sorumluları (sosyal hizmet uzmanı, psikolog, öğretmen veya yönetici) ile görüşüp yaşam şartları hakkında bilgi sahibi olması sağlanmalıdır. Eğer çocuk koruyucu aile yanında ise aileyle yapıcı bir iletişim halinde olması, bu bilgiler ışığında çocuğu; diğer çocuklar ve velileri tarafından dışlanma, yok sayılma ve etiketlenmeye maruz kalmasına meydan vermeyecek bir şekilde sınıfa entegre etmesi gerekmektedir.

Sorun 24: Kurum bakımında kalıp mesleki liselerde eğitim görmekte olan çocuklar okudukları bölümlerde ihtiyaç duydukları mesleki eğitim materyaline ulaşamamaktadır. Kurum bu materyallerin alımını lüks olarak görmekte ve diğer çocukların da bu tarz beklentiler içerisinde olabileceğini düşünerek geri çevirmektedir.

Çözüm 24: Kurumun çocukların eğitimde kullanacakları materyallerin karşılanmasında bunu diğer çocuklara yapılan bir eşitsizlik olarak değil, onların en temel hakkı olarak görmesi sağlanmalıdır. Söz konusu ihtiyaçlar için kurum bütçesine gerekli ödenek konulmalı ve gerektiği durumlarda sivil toplum kuruluşları ve bağışçılarla temas kurulmalıdır.

Sorun 25: Konservatuar gibi özel yetenek sınavı ile alım yapan üniversitelere hazırlıkta çocuklar destek alamamaktadır.

Çözüm25: Çocukların yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmesi ve desteklenmesi için gerekli ödenek, iş süreçleri ve çalışmalar ÇHGM tarafından yapılmalıdır.

Sorun 26: Çocukların örgün eğitim saatleri haricinde kalan zamanlarda kurum dışındaki aktivitelere katılmak istemesi fakat kurumun bu isteği maddi nedenlerle geri çevirmesi çocukların sosyalleşmesi önünde engel oluşturmaktadır.

Çözüm 26: Örgün eğitim saatleri harici kalan zamanlarda çocukların kurum dışındaki aktivitelere katılımı kolaylaştırılarak teşvik edilmeli, sosyalleşmeleri desteklenmelidir.

Sorun 27: Farklı terapi yöntemleri ile çözülecek olan psikolojik rahatsızlıklar, ağır ilaç tedavileri ile geçirilmekte ve antidepresan kullanımı çocuklar arasında yaygın olarak görülmektedir. Antidepresanların normalden fazla uyku yapması nedeniyle çocuklarda okula geç kalma, gün içerisinde uyuşukluk yaşama, uyku nedeniyle derslerini aksatma gibi sorunlar yaşanmaktadır.

Çözüm 27: Psikiyatri hizmeti almaya yönlendirilen çocukların rahatsızlıklarının antidepresan tedavisi yerine, alanında uzman ve eğitilmiş kişiler tarafından öncelikli olarak ilaçsız tedavi yöntemiyle çözülmeye çalışılması, sonrasında gerekli ise ilaç tedavisinin uygulanması sağlanmalıdır. Çocukların antidepresan kullanım oranları ÇHGM tarafından izlenmeli ve fazla antidepresan kullanımı fark edildiğinde ilgili kurum personeline eğitimler verilmelidir. Ayrıca, çocukların kalmakta oldukları kurumlardaki sağlık personelinin çocukların sağlık sorunlarına müdahalelerinin, tıbbi çözümlerinin profesyonelce olması için ilgili personel desteklenmelidir.

Sorun 28: Çocukların okul ve bölüm seçiminde istekleri dikkate alınmamakta, eğitim sistemi hakkında bilgilendirmeler eksik ve yetersiz yapılmaktadır.

Çözüm 28: Çocukların tercih dönemlerinde farklı liselere giderek okul tanıtımının yapılması, farklı liselerde görev yapan Psikolojik Danışma ve Rehberlik çalışanlarının kurumlarda seminerler yoluyla çocukları bilgilendirmesi sağlanmalıdır.

Sorun 29: Kurumlardaki branş öğretmenleri yetersizdir.

Çözüm 29: Branş öğretmenlerinin sayılarının artırılması ve çocukların derslerine yardımcı olmalarının sağlanması gerekmektedir.

Sorun 30: Okuma kitapları gereğinden fazla denetlenmektedir.

Çözüm30: Okuma kitapları çocuklar üzerinde baskı oluşturulmayacak şekilde denetlenmeli, çocukların özgür düşünme ve analitik becerilerini geliştirecek yayınlara erişimi sağlanmalıdır.

Sorun 31: Mental geriliği olan ve psikolojik açıdan desteklenmesi gereken çocuklar kötü muamele görmektedir.

Çözüm 31: Bu durumdaki çocukların rehabilitasyon merkezlerinde alanında uzman kişilerce tedavi edilerek çocuğun kendini değerli hissetmesi sağlanmalı, böylelikle çocuk geri kazanılmalıdır.

5.3.4. Aile Bireyleriyle İletişimin Yetersizliği ve Toplumdan Kaynaklanan Sorunlar

Sorun 32 : Etiketleme nedeniyle toplum, çocuk üzerinde baskı oluşturmaktadır.

Çözüm 32: Toplumun sevgi/çocuk evlerinde kalan çocuklar ile alakalı farkındalıklarını artırmak amacıyla bilgilendirici kamu spotları, reklamlar ve afişler yapılmalıdır.

Sorun 33: Yapılan aynı yardımlar (kaban, bot, kıyafet vb.) açıktan ve tek çeşittir.

Çözüm 33: Kurum ve bireyler tarafından yapılan yardımlar halka ve basına yansıtılmadan yapılmalı, yapılan yardımlarda tek düzeliğin önüne geçilmesi sağlanmalı,

çocukların etiketlemeyi kolaylaştıracak tek tip giyiminin önüne geçilmesi için çalışmalar yapılmalı, bağışçılar bu hususlar hakkında bilgilendirilmelidir.

Sorun 34: Çocuk Koruma Sisteminde gönüllülük yapmaya gelenler devamlılık sağlamamaktadır.

Çözüm 34: Gönüllülerin katılımlarının devamlı ve düzenli olması sağlanmalı, yapmaları gereken faaliyetler hakkında geniş bilgilendirme eğitimleri yapılmalı, ÇHGM'nin koruma altındaki çocuklarla gönüllülük çalışmalarını bir yönetmelik ile düzenleyerek standartlaşması sağlanmalıdır.

Sorun 35: Çocuk ve gençler yılda 70 günlük tatil süresini az bulmaktadır.

Çözüm 35: Yılda 70 gün olan izin süresi; 3 aylık yaz tatilinin 2 ayının biyolojik aile yanında geçirilmesi, kalan 1 ay ve 15 günlük ara tatilin yıllık izin süresine dahil edilmesi sureti ile 105 güne çıkartılmalıdır.

Sorun 36: Farklı kurumlarda kalan kardeşlerin görüşme süresi çok kısa olup, ayda bir defa iki saatliğine görüşebilmektedir.

Çözüm 36: Kardeşler arasındaki olumlu ilişkinin ve bağın sürdürülebilmesi amacıyla çocukların kardeşleri ile görüşme süresi ve sıklığı artırılmalıdır.

Sorun 37: Kurum personeli, çocukların aile ilişkilerini kötü yönde etkilemektedir.

Çözüm 37: Kurum personelinin çocukların aile ile ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinin önemi konusunda bilgilendirilmesi ve aile ile görüşmenin çocuğa zarar vermeyeceği durumlarda çocuk ve aile arasındaki bağı güçlendirilmesi için çalışması gerekmektedir. Ayrıca, aile bireylerinin çocuklarıyla görüşebilmesi için yol parası gibi maddi ihtiyaçları varsa, çocukların aileleri ile görüşmelerinin artırılması için ailelere finansal destek verilmelidir.

7. Çalıştaydan Bana Kalan

Ne Umuyordum	Ne Buldum	Öneri ve Eleştiriler
Sıkılacağımı düşünüyordum	Eğlenceli buldum	Ben sizi eleştirebilir miyim?
Etkinliğe gelirken yanlış bilgi verildiği için başka düşünceler vardı aklımda, üniversite ile ilgili bilgi almaya geldiğimizi sanmıştım.	Söylemediklerimizi söyledik. Farklı ve güzel insanlar tanıdık, güzel bilgiler edindik. Dinlenilmek ve destek olmaları çok mutlu hissettirdi. Kendimizi özel hissettik.	Her şeyden çok memnunum.
Bana söylediklerinde gelmek istememişim çünkü böyle etkinlikler genelde canımı sıkıyor ve saçma geliyor. Bize öneri vereceklerini bekliyordum.	Gerçekten sıcak bir ortam ve umduğum gibi olmayan fikirlerimizin alındığı bir yer. Sıkıcı olacağını düşünmüştüm ama yanılmışım gerçekten keyif ve mutluluk verici oldu.	Bu konuların ve çözüm önerilerinin daha üst düzeyde olmasını isterim.

Bakanlık ile ilgili bir program olacağını, bilgi vereceklerini düşündüm.	Sorunlara çözüm getirmeye çalışan bizleri düşünen birilerinin olması beni mutlu etti.	Önerilecek ve eleştirilecek bir şey yok. Yeterince iyi kişiler ve çok güzel bir proje.
Üniversitede seminer ve üniversite hakkında bilgi verileceğini düşündüm.	Sıkıntılarımızı ve dertlerimizi dinlemeniz ve bizi düşünmeniz beni çok mutlu etti.	Eğer etkinlikler dışında biraz daha zamanımız olsaydı spor salonunda vakit geçirseydik.
Etkinliğe gelmeden önce ne yapacağımızı bilmiyordum.	Etkinlikler çok güzel ve keyifliydi. Hep birlikte sorunlarımıza çözüm önerileri getirdik. Çocuk değerlendirmelerinin dikkate alınması gerektiğini fark ettim.	Çok tatlı insanlarla tanıştım. Keşke bu etkinlik her zaman olsa